

GLB-betaling aan collectief nog lastig

Als collectieven van boeren meer te zeggen krijgen over agrarisch natuurbeheer, leidt dat tot beter beheer. Europa eist voor verstrekking van landbouwsubsidies echter externe controle op bestedingen voor maatschappelijke waarden. Enkele collectieven onderzoeken nu hoe dat in de praktijk handig is te regelen.

In de aansturing van agrarisch natuurbeleid kan veel verbeterd worden. Maatregelen die op afstand gemaakt worden sluiten lang niet altijd aan bij de praktijk. Denk aan het maaiverbod tot half juni om weidevogels te sparen, terwijl in een vroeg voorjaar de vogels eind mei al uitgevlogen kunnen zijn. Of omgekeerd, dat in een laat seizoen het gras al gemaaid mag worden terwijl de vogels er nog rondlopen.

Dit soort situaties zijn te voorkomen door boeren meer te zeggen te geven over het beleid. Binnen het GLB zou dat kunnen door niet iedere boer apart maar collectieven van boeren, vaak verenigingen, te betalen voor hun inspanningen voor natuur en landschap. Dat zou ook administratiekosten kunnen besparen, omdat de overheid dan met één vereniging van doen heeft in plaats van met een aantal boeren. Het kabinet is voorstander van het idee en liet Wageningen UR uitzoeken hoe de collectieven opereren.

Alterra, onderdeel van Wageningen UR, deed onderzoek naar vier goeddraaiende verenigingen voor agrarisch natuurbeheer; in de Noordelijke Friese Wouden, in Waterland in Noord-Holland, in Oost-Groningen en

rondom Winterswijk. De overheid stuurt op doelen, de verenigingen stellen zelf de bijbehorende maatregelen op en wijzen geschikte locaties aan. De maatregelen zijn daardoor afgestemd op de praktijk en op de specifieke natuurwaarden van de streek. Zoals in Waterland maatregelen worden getroffen om de Noordse woelmuis te sparen. Omdat de maatregelen ook in de ogen van de ondernemers zin hebben, is de deelname hoog, en dat verhoogt weer de bijdrage aan de ecologie. Zonder collectieven is het 'veel lastiger hetzelfde te bereiken in agrarisch natuurbeheer', concludeert onderzoeker Raymond Schrijver.

Een aantal collectieven betwijfelt echter of het verstandig is om verantwoordelijk te worden voor de betaling aan leden en de controle van leden. Vaak hebben de verenigingen een schouwcommissie die de uitvoering van de maatregelen goed kan beoordelen en de controle zou kunnen doen. De EU eist echter controles door een externe partij. Als de schouwcommissie dat op zich neemt en ook namens de overheid beslist of boeren wel of geen betaling krijgen, gaat dat ten koste van het onderlinge vertrouwen, denkt Schrijver.

Terwijl juist het onderlinge vertrouwen en de gezamenlijke motivatie van leden van een vereniging belangrijk is voor het succes. 'Collectieve functioneren beter bij minder externe controle en meer vertrouwen', aldus Schrijver.

Zijn collega Wies Vullings deed specifiek onderzoek naar de manier waarop de controle op collectieven georganiseerd zou kunnen worden. 'De gedrevenheid van boeren om aan natuurbeheer te doen is groot', zegt Vullings. 'Het zou slimmer zijn daar gebruik van te maken – waarbij boeren elkaar informeel aanspreken op hun natuurbeheer – dan om die gedrevenheid door al te veel controles van buitenaf te beperken.'

Een oplossing kan zijn het uitgeven van certificaten aan collectieven die bewezen hebben goed werk te doen, waarna minder controle nodig is. De vereniging in de Noordelijke Friese Wouden is volgens Schrijver in gesprek met de Raad voor Accreditatie om een certificeringssysteem op te zetten. En dan moet ook nog duidelijk worden, waarschuwt Vullings, of de tijd en administratie die certificering vergen opwegen tegen de besparing en er geen lastenverschuiving optreedt van het ministerie naar de collectieven.

Contact:

raymond.schrijver@wur.nl
0317 - 48 61 89

Waterland, één van de gebieden met een vereniging voor agrarisch natuurbeheer.